

UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI PARTENERIATUL ESTIC

Marinela MÎRZAC

Departamentul Economie și Management, grupa AA-211M
Facultatea Inginerie Economică și Business,
Universitatea Tehnică a Moldovei,
mun. Chișinău, Republica Moldova

Autorul corespondent: Mîrzac Marinela, mirzac.marinela@mail.ru

"Sprijinul acordat de Comisia Europeană pentru elaborarea acestei publicații nu constituie o aprobare a conținutului, care reflectă doar opiniile autorilor, iar Comisia nu poate fi trasă la răspundere pentru orice utilizare a informațiilor conținute în aceasta."

Rezumat. Parteneriatul Estic creat în anul 2009, are ca scop sprijinul din punct de vedere financiar a celor șase țări membre și anume: Republica Moldova, Georgia, Azerbaidjan, Armenia, Ucraina și Belarus. Formarea acestui parteneriat este ghidat de strategia globală a UE și de Politica Europeană de Vecinătate revizuită, care fac chemare la nevoia de a se concentra pe intensificarea stabilității vecinilor UE de la est. Prin urmare, există o obligație comună de a furniza rezultate concrete pentru toți locuitorii din întreaga regiune.

Cu toate acestea, Parteneriatul Estic, în mare parte înscrie doar avantaje, care sunt aduse reciproc atât țărilor membre, cât și pentru UE.

Cuvinte cheie: țări membre, obiective, realizări, economie, guvernare, politică.

Introducere

În anul 2009 a fost înființat un parteneriat sub denumirea de „Parteneriat Estic”, cu scopul de a consolida relațiile dintre UE și șase țări din Europa de Est și Caucazul de Sud, și anume Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Republica Moldova și Ucraina. Conform Consiliului Uniunii Europene, Parteneriatul Estic încurajează cooperarea regională și cooperarea bilaterală personalizată între UE și fiecare țară parteneră, îi ajută pe partenerii estici să-și consolideze economiile, guvernanta, conectivitatea și societatea[1]. Datorită creării în 2004 a Politicii Europene de Vecinătate (PEV), țările din fosta Uniune Sovietică și din sudul Mediteranei au reușit să-și îmbunătățească relațiile cu UE. Parteneriatul Estic reprezintă o parte componentă a politicii de vecinătate, iar scopul acesteia fiind apropierea Uniunii Europene cu vecinii săi, bazându-se pe adoptarea, de către țările partenere a normelor și standardelor propuse de UE - proces, care presupune reforme administrative majore în statele devenite independente odată și dizolvarea URSS în anii 90’.

Principalii inițiatori ai acestui parteneriat au fost Polonia și Suedia. Odată cu inițierea lui, parteneriatul estic a fost lovit imediat de intervenția Federației Ruse, însă datorită politicii de reziliență a Uniunii Europene, a fost încheiat cu succes acest parteneriat. Astfel, în ultimii 12 ani de Parteneriat Estic au fost înregistrate o serie de obiective pozitive, care au condus la dezvoltarea armonioasă a țărilor componente ale parteneriatului.

Lansarea Parteneriatului Estic și obiectivele sale

Inițial, acest program a fost prevăzut pentru concentrarea în principal a trei țări: Ucraina, Belarus și Republica Moldova, însă țările învecinate cu Marea Mediterană, cum ar fi Franța, Italia și Spania pentru a echilibra situația cu Caucazul de Sud, au venit cu propunerea de a înființa o uniune mediteraneană[1]. Astfel în urma summit-ului de la Praga din 2009 a fost lansat Parteneriatul Estic.

Dacă, în general, Parteneriatul Estic reprezintă o uniune cu o populație de 75,2 milioane de locuitori cu un PIB pe cap de locuitori de 3700 euro, astfel reprezentând o piață mare pentru UE [1]. Conform declarațiilor reprezentanților UE, Parteneriatul Estic se ocupă doar de organizarea discuțiilor în privința a patru platforme tematice: democrație și bună guvernare, integrarea economică, energie și securitate și interacțiunea cu oamenii. El ignoră conflictele survenite în cadrul acestor țări și nu se expune privind amestecul Rusiei în politica țărilor partenere. Datorită acestui parteneriat, țările membre au obținut o serie de facilități de care se bucură până în prezent.

Articolul politic ce elucidează obiectivele înființării Parteneriatului Estic spune că acest parteneriat a fost format pentru a adânci considerabil nivelul de angajare politică, inclusiv perspectiva de a tranzita la o nouă etapă de acorduri de asociere, integrarea substanțială în economia UE, relaxarea condițiilor de călătorie a cetățenilor din țările membre spre UE, cu condiția că vor fi respectate anumite reguli de siguranță, crearea unor condiții avantajoase pentru ambele părți și majorarea nivelului de asistență financiară [2].

Astfel, putem afirma că scopul lansării proiectului este de a avansa asocierea politică și integrarea economică în țările membre ale UE, cu ajutorul unor unelte practice, pentru a consolida ajustarea la standardele UE în diferite sfere. De asemenea acest parteneriat reprezintă un mijloc de dezvoltare a reformelor în cadrul țărilor membre [3].

În mai 2019 au fost organizate o serie de evenimente la nivel internațional dedicate acestei realizări, unde au fost puse în discuție zece obiective atinse ale Parteneriatului Estic timp de 10 ani.

Parteneriatul Estic și relațiile cu statele membre

Cele șase țări, care aparțin Parteneriatului au cultură, istorie și limbă diferită și nu mereu sunt de acord între ele, ce ține de progresul lor economic, politic, democratic sau în sfera drepturilor omului. Se observă că unele state sunt gata pentru reforme și integrare Europeană, iar altele sunt încă influențate puternic de Federația Rusă. Toate realizările a țărilor partenere sunt descrise în Tabelul 1 [4,5,6,7,8].

Tabelul 1

Realizări ale Țărilor membre datorită Parteneriatului Estic

Armenia

Economie mai puternică	Conexiune mai puternică	Guvernare mai puternică	Societate mai puternică
<ul style="list-style-type: none"> - Uniunea europeană reprezintă cea mai mare piață de export; - 22% din comerțul Armeniei este reprezentat de UE; - UE sprijină companiile din Armenia prin finanțare. Din anul 2009 mai mult de 473 mil. de Euro au fost alocate companiilor, 25 000 de antreprenori au fost susținuți, iar 900 de locuri de muncă au fost deschise pentru cetățenii din Armenia; 	<ul style="list-style-type: none"> - Uniunea Europeană finanțează schimbul de energie și tranzit între Armenia și Georgia, și anume conectarea Armeniei la rețeaua electrică a UE; - În 2010, datorită investițiilor și negocierilor a fost îmbunătățit rețeaua de metro din Erevan; - UE a inițiat un acord privind transportul aerian UE-Armenia; 	<ul style="list-style-type: none"> - UE susține reformele democratice de guvernare în Armenia, puterea legii, eforturile anti-discriminante, protecția și promovarea drepturilor omului și libertățile acestuia; - A fost îmbunătățită legislația electorală; 	<ul style="list-style-type: none"> - Din anul 2014 intră în vigoare ușurarea obținerii vizei pentru cetățenii din Armenia; - În perioada 2015-2017 peste 1 300 de studenți și profesori au studiat sau învățat în Europa, ca parte a programului Erasmus+;

Azerbaidjan

<ul style="list-style-type: none"> - UE constituie partenerul primordial comercial și oferă cea mai mare piață de import și export; - UE suportă companiile prin finanțare, formare și export; - UE sprijină dezvoltarea educațională și regională; 	<ul style="list-style-type: none"> - Reprezintă un partener energetic important pentru UE, furnizând circa 5 % din cerere de gaze a UE; - Se investește în proiecte ca Portul Baku și calea ferată Baku-Tbilisi-Kars; 	<ul style="list-style-type: none"> - În ultimii 10 ani, 26 de ministere și instituții publice au participat la proiectele Twinning; - UE sprijină lupta împotriva corupției, oferă asistență juridică și acces la justiție; 	<ul style="list-style-type: none"> - Din 2014 cetățenii din Azerbaidjan obțin mai ușor viza UE; - UE suportă studenții, cadrele didactice privind studierea, schimburi de experiență și voluntariat;
--	---	---	--

Georgia

Economie mai puternică	Conexiune mai puternică	Governare mai puternică	Societate mai puternică
<ul style="list-style-type: none"> - În 2017, UE a devenit partenerul de bază comercial, reprezentând o cifră de 27% din comerțul total; - Din 2009, peste 37 000 de companii au primit împrumuturi considerabile, astfel creând peste 10 312 locuri noi de muncă; - Peste 1600 de cooperative de fermieri au fost create datorită UE; 	<ul style="list-style-type: none"> - Georgia reprezintă țara-cheie de tranzit între Europa și Asia. Ea participă la proiecte majore, ce țin de transportarea în siguranță; 	<ul style="list-style-type: none"> - UE a ajutat la înființarea unui Serviciu de asistență juridică guvernamentală, care a oferit servicii juridice gratuite pentru cetățenii; - Diverse programe de formare finanțate de UE, pentru cadrele justiției, asigurând că drepturile georgienilor sunt protejate; 	<ul style="list-style-type: none"> - Liberalizarea vizelor pentru cetățenii georgieni a intrat în vigoare la 28 martie 2017; - În perioada 2015-2017, 2.504 studenți și cadre universitare din Georgia au participat în cadrul programului Erasmus+;

Ucraina

<ul style="list-style-type: none"> - Acordul de asociere a intrat în acțiune la 01.09.2017. Acordul declanșează reforma cadrului juridic al Ucrainei; - În 2017, exporturile și importurile din Ucraina către UE fiind în creștere cu 24%. Reformele vor îmbunătăți climatul general de afaceri din Ucraina, inclusiv reducerea corupției și eliminarea măsurilor protecționiste, care la rândul lor vor crește încrederea investitorilor; 	<ul style="list-style-type: none"> - UE a sprijinit înființarea unei autorități autonome de regulare în domeniul energetic; - Susține modernizarea sistemului de transport al gazelor din Ucraina; - Susține lichidarea consecințelor accidentului de la Cernobil; - Transportul persoanelor și a mărfurilor între Ucraina și UE și va stimula comerțul și creșterea economică; 	<ul style="list-style-type: none"> - Un proiect de regionalizare (90 mil. EUR) care oferă îndrumare și susținere pentru a îmbunătăți transparența și responsabilitatea autorităților provinciale și regionale și pentru a îmbunătăți centrele administrative locale; - Susține programul de anticorupție; - Susține programele de dezvoltare a sectorului privat; 	<ul style="list-style-type: none"> - Liberalizarea vizelor pentru cetățenii ucraineni a intrat în vigoare în 2018; Ucraina reprezintă una dintre cei mai mari beneficiari a programului Erasmus + - UE sprijină un program al societății civile în valoare de 20 de mil. EUR, care examinează să-și întărească capacitatea de a susține și de a controla proiectul de reformă în curs;
--	---	--	--

Republica Moldova

<ul style="list-style-type: none"> - Uniunea Europeană este partenerul de bază comercial și cel mai mare investitor din RM. Rezultatele anului 2017 sunt 64% din totalul exporturilor și 56% din totalul comerțului său; Îmbunătățirea standardelor de securitate și sănătate după cele UE, vor ajuta la stabilirea unor relații de perspectivă cu UE. UE facilitează, la fel, accesul la finanțare pentru IMM-urile din RM; - UE sprijină crearea de locuri de muncă în Moldova. Au fost susținute peste 5000 de întreprinderi din țară; 	<ul style="list-style-type: none"> - Aproximativ 700 km de drum au fost sau vor fi reabilitate; - Troleibuze moderne au apărut în municipiile Chișinău și Bălți; - Sisteme de încălzire cu biomasă au fost instalate; - A fost construită infrastructura de alimentare cu apă potabilă în unele localități. Ca urmare, peste 15.700 de pers. sunt aprovizionate cu apă potabilă; 	<ul style="list-style-type: none"> - Domeniile cheie care trebuie abordate rămân: independența sistemului judiciar, lupta împotriva corupției – inclusiv o urmărire penală; - UE sprijină societatea civilă din RM, inclusiv prin întocmirea legăturilor între comunitățile societății civile de pe amândouă țărmuri ale râului Nistru prin măsurile sale de consolidare a încrederii; 	<ul style="list-style-type: none"> - Cu pașaportul biometric, din anul 2014, sunt deschise călătoriile fără viză în UE; - Datorită programului Erasmus+ o mulțime de studenți și cadre didactice au avut posibilitatea de a studia și învăța în țările din UE. - Aproximativ 3 000 de elevi, studenți au făcut parte din diferite proiecte educaționale non-guvernamentale, care au deschis noi oportunități;
---	--	--	--

Conform Tabelului 1 se observă că țările membre Parteneriatului Estic se bucură de o serie de privilegii și avantaje, datorită acestui acord.

Din cele expuse mai sus, absentează o țară din cele șase state membre și anume Belarus.

Aceasta se datorează faptului că din 28.06.2021 Belarus a întrerupt relațiile cu Parteneriatul Estic al UE. Cauza suspendării acesteia a fost enunțată de către ministerul de externe din Belarus și anume: „Nu ne putem îndeplini obligațiile care îi revin în temeiul acestui acord în contextul sancțiunilor și restricțiilor impuse de UE” [9].

Concluzii

Prin urmare, Uniunea Europeană prezintă Parteneriatul Estic ca un succes al cooperării între țări, în timp ce de multe ori relația se bazează pe faptul că sprijină financiar țările partenere, pentru a încuraja reformele democratice, comerciale și normative și pentru a dezvolta infrastructura.

Pe o parte, poziția partenerilor estici față de UE variază foarte mult. Ucraina, Moldova și Georgia sunt foarte pro-europene și militează pentru aderarea la UE. Pe de altă parte, Azerbaidjan și Belarus sunt foarte apropiate de guvernarea rusească. Asta într-o asemenea măsură încât, în urma sancțiunilor UE față de Belarus din cauza nerespectării drepturilor omului, aceasta din urmă s-a retras din Parteneriatul Estic pentru a se apropia de regimul rus. Azerbaidjanul caută interese economice și avantaje comerciale prin cooperarea cu UE. Pentru Armenia, integrarea europeană este o prioritate politică. Aceste state se aplică astfel reformelor pentru a primi fonduri și a-și dezvolta infrastructurile. Armenia și Moldova fac manevre diplomatice pentru a-și reconcilia interesele cu cele ale puterilor pe care trebuie să le dezvolte. În ceea ce privește Moldova, care este mult mai aproape geografic de Europa și are 4 milioane de locuitori, (conform ultimului recensământ din 2020) ar fi mai ușor să se integreze în UE.

Conform celor de mai sus, țările din cadrul acestui parteneriat, care doresc o îmbunătățire, o avansare acționează cu reforme interne în cadrul statului, pentru a atinge standardele UE și a conduce țările spre un progres esențial în viitor.

Referințe

1. CHRYSTOPH, A.M *Le partenariat oriental de l'UE: entre processus d'integration de nouveaux membres et confrontation avec la Russie*: These de Master. Munich, France: Universite Paris-Sorbonne, 2021
2. Parteneriatul Estic – un Nou Capitol Ambițios în Relațiile UE cu Partenerii săi Răsăriteni. Comisia Europeană. [online]. [accesat 30.01.2022]. Disponibil: <http://www.interlic.md/2008-12-03/parteneriatul-estic-un-nou-capitol-ambitios-in-relatiile-ue-cu-partenerii-sai-rasariteni-comisia-e-7558.html>
3. Parteneriatul estic. [online]. [accesat 30.01.2022]. Disponibil: <https://www.swedenabroad.se/ro/embassies/moldova-chisinau/despre-noi/parteneriatul-estic/>
4. Facts And Figures About EU-Armenia Relations. [online]. [accesat 30.01.2022]. Disponibil: https://eeas.europa.eu/sites/default/files/eap_factsheet_armenia_eng_web.pdf
5. Facts And Figures About EU-Azerbaijan Relations. [online]. [accesat 30.01.2022]. Disponibil: https://eeas.europa.eu/sites/default/files/eap_factsheet_azerbaijan_eng_web.pdf
6. Facts And Figures About EU-Georgia Relations. [online]. [accesat 30.01.2022]. Disponibil: https://eeas.europa.eu/sites/default/files/eap_factsheet_georgia_en_web.pdf
7. Facts And Figures About EU-Ukraine Relations. [online]. [accesat 30.01.2022]. Disponibil: https://eeas.europa.eu/sites/default/files/eap_factsheet_ukraine_eng_web.pdf
8. Facts And Figures About EU-Moldova Relations. [online]. [accesat 30.01.2022]. Disponibil: https://eeas.europa.eu/sites/default/files/eap_factsheet_moldova_eng_web.pdf
9. UE Respinge Retragerea Belarusului din Parteneriatului Estic. [online]. [30.01.21]. Disponibil: https://www.euractiv.com/section/europe-s-east/news/eu-reproves-belarus-walkout-from-the-eastern-partnership/?_ga=2.28889980.1137003353.1643628834-183707302.1643628834